

Силабус курсу:

**МЕТОДОЛОГІЇ СИНТЕЗУ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ РІШЕНЬ**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	магістр
<i>Спеціальність:</i>	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини», D7 «Торгівля»
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	4,5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	іспит

Автори курсу та лектори:

к.е.н., доц. Кривуля Павло Вікторович

Вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доценти кафедри економіки і підприємництва

Посада

krivulia@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-066-155-11-34

телефон

@peakey

месенджер

ауд.411, за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

Вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

Вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Мета дисципліни «Методології синтезу організаційно-економічних рішень» - опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері обґрунтування рішень у апараті управління організацій, формування у слухачів навичок адекватного аналізу ключових чинників проблемних ситуацій у діяльності підприємства (організації) для запобігання можливого збитку внаслідок неефективного використання наявних ресурсів. Завданнями навчальної дисципліни «Методології синтезу організаційно-економічних рішень» є: набуття компетентностей на основі засвоєння засад синтезу альтернатив дії задля розв'язання організаційно-економічних проблемних ситуацій; формування систем показників, які дієво та якісно відбивають усі складові опису проблемних ситуацій у організаціях; виявлення керованих та некерованих факторів проблемних ситуацій; діагностика ризиків; розробка комплексу рекомендацій для зниження ризиків підприємства та забезпечення задовільного рівня результативності.

Окрім спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» курс може бути корисним студентам спеціальностей, D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», D3 «Менеджмент», D5 «Маркетинг», D7 «Торгівля».

Результати навчання:

Після вивчення курсу «Методології синтезу організаційно-економічних рішень» студент **має мати** цілісне уявлення про основні елементи опису проблемних ситуацій та етапи процесу синтезу та оцінювання організаційно-економічних рішень у організаціях; формування системи показників, які дієво та якісно відбивають усі складові опису проблемних ситуацій у організаціях; виявлення керованих та некерованих факторів проблемних ситуацій; діагностика ризиків; розробка комплексу рекомендацій для зниження ризиків підприємства та забезпечення задовільного рівня результативності.

В результаті студент **має знати** основні поняття та категорії теорії прийняття рішень та теорії організації; зміст основних методологічних підходів до моделювання проблемних ситуацій та альтернатив дії; принципи та методичні підходи до проведення діагностики проблемних ситуацій у організаціях.

Після опанування курсу студент **має вміти** ідентифікувати, прогнозувати та оцінювати ключові чинники розв'язання проблемних ситуацій у організаціях; застосовувати методичні підходи та методи синтезу керованих чинників у безумовно когерентні комплекси альтернатив дії, та некеровані чинники зовнішнього середовища у вірогідні обставини дії, оцінювати рівні економічного ризику для синтезованих альтернатив дії згідно до множин вірогідних умов їх реалізації; використовувати методики діагностики проблемних ситуації різного рівня детальності згідно до їхньої складності.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з теорії прийняття рішень та ризикології, економічного аналізу, організації виробництва.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Семіотико-аналітична основа прийняття організаційно-економічних рішень	денна 1/0/1	Місто прийняття рішень у структурі циклу управління господарськими об'єктами, процес прийняття управлінських господарських рішень; структура моделі прийняття рішення, класифікація та типологія моделей прийняття рішень, оцінювання адекватності моделей прийняття рішень.	Семинар з питання побудови систем показників опису, аналізу та оцінювання проблемних ситуацій
2.	Процесний підхід до синтезу організаційно-економічних рішень	денна 2/0/2	Методологічні засади процесного підходу у роботі апарату управління організацій та у моделюванні проблемних ситуацій. Синтез організаційного процесу діяльності. Сучасні нотації опису діяльності.	Вирішення задач на практичному занятті за тематикою синтезу організаційних рішень
3.	Системний підхід до синтезу організаційно-економічних рішень	денна 2/0/2	Методологічні засади системного підходу у роботі апарату управління організацій та у моделюванні проблемних ситуацій. Системний синтез дерева цілей діяльності. Систематизація функцій. Системні моделі поведінки.	Семинар з питання цілепокладання та побудови системи цілей
4.	Прийняття рішень за умов невизначеності	денна 1/0/2	Аксиоми теорії очікуваної корисності. Базові правила вибору багатокритеріальні рішення. Прийняття рішень в умовах ризику. Стратегічне поведінка. Лінгвістична невизначеність	Вирішення задач на практичному занятті за тематикою стратегічної поведінки
5.	Засади вимірювання та оцінювання господарських ризиків	денна 2/0/2	Різноманіття тлумачень терміну "ризик". Можливість "управління" ризиком. Поняття проблемної ситуації, які відносять до ситуації прийняття рішень за «умов ризику». Області породження ризику, фактори ризику та їхні види. Області прояву ризику та їхні види. Європейська континентальна і англосаксонська концепції оцінки рівня ризику: дихотомія "ризик"- "шанс". Коефіцієнти ризику. Шкали ризику. Відхилення від очікування. Система координат (мю-сигма)-правила. Ефективність за Парето в системі координат (мю-сигма)-правила. Схильність до ризику.	Вирішення задач на практичному занятті за темою вимірювання ризику

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
6.	Система методів управління ризиками	1/0/2	Загальна система методів управління ризиків та суперпозиція. Зміст методів та моделей лімітування, резервування, розподілу ризику, диверсифікації, хеджування, продажу ризиків.	Вирішення задач на практичному занятті за темою прийняття рішень щодо зниження рівня ризику
7.	Прийняття кооперативних рішень	2/0/2	Дві інтерпретації поняття справедливості. Математика справедливості. Функції колективного добробуту і порядки колективного добробуту. Вектор індивідуальних благ і вектор індивідуальної корисності. Функції колективної корисності. Функції колективного вибору. Характеристичні функції. С-ядро.	Вирішення задач на практичному занятті щодо обґрунтування кооперованого рішення
8.	Евристичні методи прийняття рішень	денна 2/0/1	Загальне поняття евристичного підходу до прийняття рішень і евристики. Психофізичні основи прийняття рішень. MAUT. ELECTRE. MAI.	Вирішення задач на практичному занятті щодо використання евристичних методів ПР
9.	Ситуаційний підхід до синтезу організаційно-економічних рішень	денна 2/0/2	Методологічні засади ситуаційного підходу у роботі апарату управління організацій та у моделюванні проблемних ситуації. Класифікаційний підхід. Контекстний підхід та контекстні карти заходів. Контингентний підхід. Адаптаційний та ситуативний підхід. Продукційні моделі. Метод ситуаційного управління. Ситуаційна діагностика. Метод аналізу фаззі-ієрархій адаптації.	Вирішення задач на практичному занятті щодо використання методу МАФІА
10.	Врахування закономірностей синтезу організаційно-економічних рішень у системах підтримки прийняття рішень	1/0/0	Склад моделей та методів вирішення оптимізаційних задач, існуючі системи підтримки прийняття рішень, використання СППР у процесах прийняття економічних рішень	Семінар

Список літератури

Базова

1. Аналітичне забезпечення управлінських рішень : опорн. консп. лекцій / уклад. С. М. Сковчиляс. – Тернопіль : ТНЕУ, 2019. – 182 с.
2. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб та доповн. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 388 с.
3. Винар, Н. Ситуаційний підхід до управління соціально-економічним розвитком територій з особливим статусом [Текст] / Наталія Винар // Наука молода : зб. наук. праць молодих вчених ТНЕУ. - 2013. - № 20. - С. 123-128.
4. Добротвор, І. Г. Системний аналіз [Текст] : навч. посіб. / І. Г. Добротвор, А. О. Саченко, Л. М. Буяк. - Тернопіль : ТНЕУ, 2019. - 170 с.
5. Системний аналіз [Електронний ресурс] : опорн. консп. лекцій. - Тернопіль : [б. в.], 2012. - 96 с.
6. Теорія систем і системний аналіз [Текст] : опорн. консп. лекцій / уклад. І. Р. Пітух. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 86 с.
7. Ткачова, С.С. Еволюція процесного підходу до операційної та управлінської діяльності підприємств [Текст] / С.С. Ткачова // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. — 2012. — № 2. — С. 68-75.

Додаткова

1. Гвоздь, М. Я.; Мицько, В. І. Проблеми та переваги використання процесного підходу до управління машинобудівними підприємствами. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Логістика*, 2014, 811: 56-62.
2. Господарський кодекс України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Грод, Ін. М. Математичне моделювання і системний аналіз : навчальний посібник / Ін. М. Грод, С. В. Мартинюк, О. М. Мартинюк. — Тернопіль : ТНПУ, 2016. — 60 с.
4. Дончак Л. Г. Системний та процесний підходи до визначення внутрішнього економічного механізму підприємства / Л. Г. Дончак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 5. – С. 106–110.
5. Дивак, М. П. Системний аналіз : метод. посіб / М. П. Дивак". – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 136 с.
6. Законодавство України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: [ttp://www.zakon2.rada.gov.ua/laws](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws)
7. Зборовська О. М. Сутність та особливості потокових процесів в логістиці: моногр. Дніпропетровськ: Дніпро, 2002. 218 с.
8. Івченко, Є. І.; Карпенко, Є. О. Удосконалення системи управління на підприємствах: процесний підхід. *Вісник ДонДУЕТ. Серія «Економічні науки».*–Донецьк, 2010, 344-349.
9. Коновал, В. В. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*, 2011, 2.
10. Кононова, І. В. Аналіз підходів до управління підприємством у сучасних умовах. *Прометей*, 2013, 1: 146-151.
11. Краснокутська, Н. С. Процесний підхід до формування потенціалу торговельних підприємств. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*, 2009, 4: 117-125.
12. Куцик, П. О. Процесний підхід до розробки корпоративних регламентів обліку і звітності [Текст] / Петро Олексійович Куцик, Володимир Олександрович Шевчук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр

Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 1. – С. 174–182.

13. Лучко, Михайло Романович. Консолідована фінансова звітність: системний підхід до побудови та розвитку [Текст] : автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.09 / Лучко Михайло Романович ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К., 2008. - 29 с.

14. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

15. Полянська, А. Ситуаційний підхід до управління затратами підприємства [Текст] / Алла Полянська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2011. - Вип. 1. - С. 134-140.

16. Сидорчук, Тетяна Вікторівна. Теоретичні питання методології державного управління в Україні [Текст] : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Сидорчук Тетяна Вікторівна ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. - К., 2013. – 181 с.

17. Спільник, І. В. Принцип системності в аналітичних дослідженнях / Ірина Володимирівна Спільник, Олексій Вікторович Ярощук // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. – Том 28. – № 2. – С. 182–190.

18. Спільник, Ірина Системний підхід і системний аналіз в обґрунтуванні управлінських рішень [Текст] / Ірина Спільник // Перспективи розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 20 трав. 2020 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Н. П. Чорна [та ін.], відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. - Тернопіль : ТНЕУ, 2020. – С. 63–64.

19. Феденчук, Ярослав. Ситуаційний підхід до забезпечення антикризового управління економічним розвитком міст [Текст] / Ярослав Феденчук // Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті : національна ідентичність та тенденції глобалізації : зб. тез доп. Х Ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф. молод. вчен. [м. Тернопіль, 21-23 лют. 2013 р.] / редкол. : Б. П. Адамик, Р. Ф. Бруханський, В. А. Валігура [та ін.] ; відп. за вип. Г. Л. Монастирський. - Тернопіль : ТНЕУ, 2013. - Ч. 1. - С. 298-300.

20. Федірко, М. Теоретико-методологічні аспекти управління витратами підприємств комунальної теплоенергетики України / Михайло Федірко, Андрій Чумак, Ігор Грицюк // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль, 2015. – Вип. 1. – С. 33-42.

Інформаційні ресурси

1. Система *дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля* – <http://moodle.snu.edu.ua/>
2. Сайт *№2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля* – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>
3. Сайт Державної регуляторної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.dkqr.gov.ua/info/5517> Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.me.gov.ua>.
4. Сайт Державної служби статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Сайт Державної фіскальної служби України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.sfs.gov.ua>

Методичне забезпечення

1. Мічківський С. М., Прігунов О. В., Римар П. В. Системи та методи прийняття рішень: методичні вказівки / С. М. Мічківський, О. В. Прігунов, П. В. Римар. Вінниця, ДонНУ імені Василя Стуса, 2019, 76 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Денна форма навчання

Інструменти і завдання	Кількість балів
Індивідуальне завдання 1	20
Індивідуальне завдання 2	20
Індивідуальне завдання 3	20
Іспит	40
Разом	100
Активна участь в роботі групи на практичних та лекційних заняттях за темами курсу враховується при визначенні оцінки за індивідуальні завдання в межах 10 балів.	

Для заочної форми навчання

Виконання контрольної роботи оцінюється в 60 балів (max)

Підсумковий контроль (іспит) - 40 балів (max). Форма контролю: або письмово у разі можливості аудиторного режиму або усно за бланками опитування з відеопротоколом опитування у разі дистанційного режиму.

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.

